

STAROVEKÉ GRÉCKO

Delenie:

1. MYKÉNSKA KULTÚRA- znakom boli mohutné hrady opevnené hradbami, zánik tejto kultúry spôsobil príchod DÓROV, tí boli na nižšej úrovni
2. HOMÉRSKE- jediné informácie z tohto obdobia - diela Ilias a Odysea
3. ARCHAICKÉ- vznikajú mestské štáty- POLIS- Sparta, Atény, Téby...
4. KLASICKÉ- dochádza k vojenským konfliktom
5. HELÉNSKE/HELENISTICKÉ
 - Grécky ľud uctieval mnohé božstvá. Považovali bohov za nadprirodzené bytosti s veľkou mocou.
 - Veľkí bohovia žili na hore Olymp v severnom Grécku.
 - Myšlienka demokracie (vlády ľudu) má svoje korene v gréckych Aténach.
 - *Staroveké Grécko* položilo základy západnej kultúry. Grécka kultúra mala veľký vplyv na Staroveký Rím, ktorý ju ďalej rozšíril na mnohé miesta Európy.

Sparta

- Občania sparty sa delili na:
- SPARTĀNOV - mali plné práva.
- PERIOLIKOV - slobodní, ale nemali volebné právo.
- HELÓTOV - otroci.
- Sparta bola unikátna v starovekom Grécku pre svoj sociálny systém a ústavu, pretože sa zameriavala len na vojenský výcvik.
- Ťažisko výcviku bolo v telesných cvičeniach, vo vojenskom výcviku a v otužovaní.
- Čítanie a písanie bolo obmedzené na minimum a celková kultúrna úroveň Spartánov bola nízka.

Atény

- Aténam vládli úradníci, tzv. archontes.
- Počas tohto obdobia sa začína rodiť demokracia.
- Výchova nebola záležitosťou štátu, ako tomu bolo v Sparte, avšak záležitosťou rodiny
- Rozhodovalo predovšetkým bohatstvo a otec(Bohatí mali lepšiu a kvalitnejšiu výchovu, chudobní sa museli uspokojiť so základným vzdelaním).

- Z výchovy boli takmer úplne vylúčené dievčatá

Grécko-perzské vojny

Situácia:

- Začiatkom 5. storočia pred Kr. vstúpili grécke mestské štáty do svojho klasického obdobia (5. storočie pred Kr. - 338 pred Kr.)
- Bolo to obdobie najväčšieho hospodárskeho, politického a kultúrneho rozkvetu Grécka, ktoré sa dokonca dlho považovalo za vrchol celých európskych dejín.
- Počiatok klasického obdobia bol poznamenaný bojmi s Perzskou ríšou, tzv. grécko-perzskými vojnami (492-449 pred Kr.).

Príčiny:

- Príčinou týchto vojen boli rozpory medzi gréckymi mestskými štátmi a rozpínavou Perzskou ríšou.
- V polovici 6. storočia pred Kr. Peržania ovládli celý Predný východ a zanedlho perzský kráľ Kýros začlenil grécke mestá do svojho štátu. Aj keď perzská nadvláda nebola príliš tvrdá, zaťažovala maloázijských Grékov natoľko, že sa proti nej vzbúrili.

Výpravy:

- Prvá námorná výprava Peržanov do Grécka vyslaná v roku 492 pred Kr. kráľom Dareiom sa skončila neúspechom, zničila ju búrka.
- Už v roku 490 však nasledovala ďalšia, v ktorej došlo k pamätnej bitke pri Maratóne, v ktorej Peržania prehrali.
- Perzský kráľ Xerxes I. viedol ďalšiu výpravu proti Grécku v roku 480 pred Kr. Grékom sa síce podarilo zvíťaziť v bitke pri myse Artemision, na pevnine však došlo k bitke pri Thermopylách, kde Gréci utrpeli porážku.
- Aténsky stratég Themistokles vlákal perzské loďstvo do úzkeho priestoru medzi Attikou a Salaminou, kde nemohli manévrovať a bolo svojimi protivníkmi zničené.
- Zvyšok perzského vojska porazili Spartania o rok neskôr v bitke pri Platajách.
- Okolo roku 479 boli grécko-perzské vojny rozhodnuté, hoci sa bojovalo s prestávkami až do uzavretia mierovej zmluvy tzv. Kalliovým mierom v roku 449 pred Kr.

Peloponézska vojna:

- Atény využili svoje víťazstvo nad Peržanmi a rozšírili svoj vplyv ďaleko za svoje hranice. Založili Aténsky námorný spolok. Jeho členmi boli aj maloázijské grécke mestá, ktoré sa tak dostali spod perzskej nadvlády pod nadvládu aténsku.
- Rastúca moc Atén prekážala Sparte. Ani spojenci Atén neboli spokojní so svojím postavením a obvinili Atény zo zneužitia spoločnej pokladnice.
- Napätie vyvrcholilo **peloponézskou vojnou** (431-404 pred Kr.) medzi Spartou a Aténami.
- Vojna trvala s prestávkami takmer 30 rokov. Nebola však konfliktom v zmysle trvalého vojnového stavu, skôr išlo o krátkodobé vojenské akcie.
- Konečné víťazstvo nakoniec pripadlo Sparte, ktorá rozdrvila v roku 405 pred Kr. aténske loďstvo v bitke pri **Aigospotamoi** (Kozích riečkach).

Dôsledky vojen:

- Z vojny vyšiel skutočný nadvládca Grécka – Sparta. Sparťania však nedokázali využiť svoje víťazstvo na zjednotenie Grécka.
- Vojnové konflikty, mocenské spory, nedemokratické opatrenia – to všetko prispelo k prehĺbeniu krízy v Grécku.
- Situáciu využil macedónsky kráľ Filip II, ktorý v bitke pri Chaironei v roku 338 pred Kr. porazil spojené vojsko gréckych mestských štátov a stal sa vládcom celého Grécka.